

ІНФОРМАЦІЙНІ ВПЛИВИ ЯК ДЖЕРЕЛА ЗАГОСТРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ НЕБЕЗПЕКИ

Інформаційна безпека має людиномірний вимір. Тому важливу роль в протистоянні деструктивним зовнішнім і внутрішнім інформаційним впливам відіграє освіта громадян. Її належний рівень покликаний забезпечити держава і громадянське суспільство. Адже неосвічене населення легко підпадає під деструктивний вплив інформаційних загроз сучасного глобального світу. На жаль, Україна, не має достатніх ресурсів і технологій для адекватного протистояння зовнішнім загрозам. З огляду на це стратегією формування національної системи інформаційної безпеки нашої держави може бути лише максимальне нівелювання деструктивних впливів з боку зовнішніх інформаційних загроз. З цією метою Україні необхідно здійснити демократичні реформи, сформувати громадянське суспільство, забезпечити функціонування правової держави та зростання політичної і громадянської культури населення. Водночас реформаторам треба мати на увазі, що глобальна природа інформаційного суспільства зумовлює швидку трансформацію зовнішніх загроз у внутрішні, перетворюючи їх на постійні виклики, які розгортаються у межах національного культурно-інформаційного та соціально-політичного простору. До того ж сучасні глобальні інформаційні системи, засоби масової інформації, мережеві засоби роблять межу між зовнішніми і внутрішніми загрозами майже непомітною.

Ключові поняття: людина, культура, інформація, глобалізація, інформаційний вплив, інформаційна загроза, інформаційна безпека.

Визначаючи поняття “інформаційного впливу”, важливо підкреслити його суб’єкту складову. Вплив здійснюється конкретним суб’єктом певного виду діяльності і має джерелом цілі такого суб’єкта, навіть якщо в подальшому ефекти від такого впливу будуть диверсифікованими і стануть непередбачуваними. В цьому аспекті важливим є поняття відповідальності за будь-який вид інформаційної діяльності. “Інформаційний вплив – це організоване цілеспрямоване застосування спеціальних інформаційних засобів і технологій для внесення деструктивних змін у свідомість особистості, соціальних груп чи населення (корекція поведінки), в інформаційно-технічну інфраструктуру об’єкта впливу та (чи) фізичний стан людини. Інформаційний вплив варто поділяти на інформаційно-технічний та інформаційно-психологічний” [1, с. 10]. Обидва ці види впливів будуть ефективними тоді, коли їх здійснюють компетентні та забезпечені відповідними ресурсами суб’єкти. В той же час, на державі лежить відповідальність щодо нівелювання шкідливих чи загрозливих наслідків, що можуть нести за собою впливи, здійснювані ворожими, злочинними чи безвідповідальними суб’єктами.

Насамперед, важливо усвідомити, що ключові внутрішні і зовнішні інформаційні загрози народжуються на базовому рівні сприйняття інформації – індивідуальному. Саме людина з її потребами, переконаннями, психологічними особливостями, рівнем освіти та інтелекту піддається грандіозному впливу безлічі інформаційних імпульсів, значна кількість яких носить деструктивний характер. “Загальним джерелом зовнішніх загроз інформаційній безпеці особистості є та частина інформаційного середовища суспільства, яка через різні причини неадекватно відображає дійсність. Тобто інформація, що вводить людей в оману, не дає можливості адекватно сприймати своє оточення і себе. Внутрішні джерела загроз інформаційній безпеці особистості закладені в самій біосоціальній природі психіки людини, в особливостях її формування та функціонування, в індивідуально-особистісних характеристиках індивіда, механізмах сприйняття та переробки інформації. З огляду на ці

особливості, люди відрізняються мірою схильності до різних інформаційних впливів, можливостями аналізу та оцінки інформації, що надходить тощо” [2, с. 320]. Враховуючи такий “людиновимірний” рівень інформаційної безпеки, відмітимо, що особливу роль в протистоянні деструктивним зовнішнім та внутрішнім інформаційним впливам має відігравати освіта громадян, яку здатна забезпечити тільки держава у плідному співробітництві з громадянським суспільством. Неосвічене населення, про що свідчить і сучасна ситуація в Україні, легко підпадає під деструктивний вплив інформаційних загроз внутрішнього, зовнішнього і глобального характеру.

З точки ж зору політологічно-безпекової проблематики, визначення зовнішніх інформаційних загроз та впливів спирається на різні форми інформаційної експансії, що чинять одні суб’єкти інформаційних відносин щодо інших. Існують різні класифікації зовнішніх деструктивних впливів, що є джерелами загострення інформаційної небезпеки для держави і національного соціуму. “До зовнішніх джерел інформаційної небезпеки належить діяльність іноземних політичних, військових, економічних та розвідувальних структур в інформаційній сфері; політика домінування деяких країн в інформаційній сфері; діяльність міжнародних терористичних груп; розробка концепцій інформаційних війн будь-якими структурами; культурна експансія у відношенні до конкретної країни” [3, с. 24]. Сьогодні всі перераховані форми зовнішніх інформаційних впливів є достатньо дослідженими. Водночас динамічний розвиток технологій їх застосування зумовлює актуальність постійної роботи по виробленню нових механізмів адекватної й ефективної протидії деструктивним і небезпечним наслідкам таких впливів.

Враховуючи це, в стратегії вибудовування національної стратегії інформаційної безпеки обов’язково необхідно враховувати динамічний характер зовнішніх інформаційних загроз, які постійно змінюються, вдосконалюючись інструментально. Саме тому, “формування національної інформаційної політики відбувається під повсякденним активним впливом закордонних чинників. Більше того, постійні зовнішні вимоги щодо забезпечення відкритості інформаційного простору України для інформаційних потоків з-за кордону часто переростають в активне втручання окремих іноземних держав у внутрішнє життя країни. Нерідко інформаційні атаки мають на меті дискредитацію національних традицій і цінностей українського суспільства, посягають на культурне надбання народу, нав’язують країні чужі пріоритети та ідеологію, розпалюють протесні настрої серед населення. Зрозуміло, що втрата важелів впливу на ці процеси може призвести (а в окремих випадках уже призвела) до значних негативних наслідків для майбутнього країни. У зв’язку з цим, надзвичайної актуальності набувають проблеми регулювання інформаційної сфери, створення належних умов для випереджаючого виробництва і розвитку вітчизняного інформаційного продукту” [4, с. 334-335]. В той же час, глобальний характер інформаційних загроз привносить свої корективи у вибудовування національних систем інформаційної безпеки. Суб’єкти, що не є лідерами процесу глобальної інформатизації, в тому числі й Україна, не мають достатніх ресурсів і технологій для адекватного протистояння зовнішнім загрозам, що чиняться суб’єктами-лідерами.

У зв’язку з цим, стратегією формування національної системи інформаційної безпеки України може бути лише максимальне нівелювання деструктивних впливів з боку зовнішніх інформаційних загроз. В той же час, адекватні інформаційні відповіді в умовах жорсткої інформаційної конкуренції в глобальному світі такі суб’єкти, як Україна, поки що створювати нездатні. “За умов глобальної інтеграції та жорсткої міжнародної конкуренції головною ареною зіткнень і боротьби різновекторних національних інтересів держав стає інформаційний простір. Сучасні інформаційні технології дають змогу державам реалізувати власні інтереси без застосування воєнної сили, послабити або завдати значної шкоди безпеці

конкурентної держави, яка не має дієвої системи захисту від негативних інформаційних впливів” [5, с. 28]. Сьогодні Україна є саме такою державою, яка не здатна протистояти зовнішнім інформаційним загрозам, які збуджують та загострюють інформаційну небезпеку. Якщо не виробити чіткі стратегічні пріоритети щодо вибудовування ефективної національної системи інформаційної безпеки, то зрештою інформаційні загрози можуть призвести навіть до летального руйнування державного організму.

І це не є сьогодні фантастичним сценарієм. У світі глобальної інформаційної цивілізації головною зброєю міждержавного, міжнаціонального протистояння стала саме інформація. Різні форми інформаційного маніпулювання та деструктивних впливів здатні наносити справжні руйнації великим соціальним спільнотам, державам, народам, націям. “Інформаційне суспільство відкриває можливості більш ефективного маніпулювання людьми, їх цінностями, нормами та настановами. Змінюючи поведінкові стандарти та ціннісні орієнтації людини можна дестабілізувати соціально-політичну обстановку в тій чи іншій країні. Відповідно, суспільство з низькою політичною культурою, несформованими соціокультурними цінностями та загальноприйнятими правилами соціальної взаємодії завжди буде піддаватися маніпулюванню як зі сторони окремих осіб, так і різних структур, а інформаційні технології зроблять такі дії більш ефективними” [6, с. 3]. В Україні на сьогодні не проведені необхідні демократизаційні реформи, не сформоване громадянське суспільство, не функціонує правова держава, не відбувається зростання політичної і громадянської культури населення, у зв’язку з чим наша держава і національне суспільство є дуже вразливими щодо деструктивних зовнішніх впливів, які є небезпечними джерелами загострення інформаційної небезпеки.

В той же час, завдяки глобальному характеру інформаційного суспільства будь-яка зовнішня загроза дуже швидко трансформується у внутрішню, перетворюється на постійний виклик, що діє в рамках національного культурно-інформаційного та соціально-політичного простору. Сучасні глобальні інформаційні системи, засоби масової інформації, мережеві інструменти роблять межу між зовнішніми та внутрішніми загрозами майже непомітною. “У зв’язку з комерціалізацією ЗМІ, що характерно і природно для ринкової економіки, з телеекранів на особистість і суспільство обрушився потік реклами, фільми і передачі, що пропагують насильство, садизм, секс. Усе це можна класифікувати як несанкціонований доступ до свідомості. Наслідком панування принципу “рекламної паузи” на телебаченні є вплив на психіку мільйонів людей. Тому в сучасний період інформаційні ресурси та інформаційні системи відносяться до числа основних елементів об’єктів безпеки в усіх сферах життєдіяльності держави” [7, с. 54]. А користуватися таким ефективними інструментами, як ЗМІ та мережеві інформаційні засоби, можуть як внутрішні, так і зовнішні суб’єкти, що мають на меті принести інформаційну шкоду певній соціальній спільноті. У зв’язку з цим, проблематика інформаційної безпеки, що має сьогодні глобальний характер, значно ускладнюється, особливо для держав, що відстають від країн-лідерів глобально-інформаційного світу.

При формуванні та реалізації стратегії інформаційної безпеки України важливо враховувати те, що зовнішні і внутрішні інформаційні впливи, що носять деструктивний характер, здатні проникати в усі сфери життєдіяльності національного суспільства. Це також є однією з фундаментальних характеристик проблематики інформаційної безпеки в світі глобальних інформаційних потоків. “За своєю загальною спрямованістю загрози інформаційній безпеці України можна поділити на такі види: 1) загрози конституційним правам і свободам людини і громадянина у сфері духовного життя й інформаційної діяльності, індивідуальній, груповій і суспільній свідомості, духовному відродженню України; 2) загрози інформаційному забезпеченню державної політики України; 3) загрози

розвиткові вітчизняної індустрії інформації, включаючи індустрію засобів інформатизації, телекомунікації і зв'язку; 4) загрози безпеці інформаційно-телекомунікаційних систем на території України, як діючих, так і тих, що створюються” [8, с. 24]. Всі ці загрози і деструктивні впливи в умовах глобальної інформаційної цивілізації здатні значно загальмувати розвиток державотворчих процесів, економічний прогрес країни, формування сучасних громадянських структур. Сьогодні в геополітичному просторі відбувається жорстка конкурентна боротьба, яку обов'язково програють ті суб'єкти, національні системи інформаційної безпеки яких виявляються більш вразливими до деструктивних зовнішніх та внутрішніх інформаційних впливів.

Особливої актуальності сьогодні набуває вироблення державної політики щодо інформаційно-психологічних протистоянь, які в умовах глобалізованого світу стали одним з найефективніших інструментів міжнародного протистояння. Нові інформаційні технології дозволяють надзвичайно ефективно чинити інформаційно-психологічний вплив на великі соціальні групи. “Звичною стала практика інформаційно-психологічного протистояння (боротьби і/або війни), яка по суті перетворилася у самостійний напрям зовнішньої політики розвинених держав. Водночас провідні держави світу активно реалізують завдання створення й удосконалювання нелетальних систем ураження супротивника із використанням спеціальних сил і засобів інформаційно-психологічного впливу. Створюється й послідовно нарощується технологічний і інтелектуальний потенціал застосування подібної зброї у різноманітних її модифікаціях” [9, с. 3]. Україна, перебуваючи на лінії ідеологічно-цивілізаційного “фронт”, постійно підлягає агресивним та інтенсивним інформаційно-психологічним впливам, що здійснюються різними суб'єктами глобальної політики із застосуванням найсучасніших інформаційних технологій. Це є одним з ключових факторів, що перешкоджають створенню нашою державою ефективною системи інформаційного захисту, адже вона піддається інформаційній агресії з боку суб'єктів, які володіють набагато масштабнішими ресурсами і технологічним потенціалом.

Інтенсивність деструктивних впливів, що чиняться на наше суспільство ззовні і зсередини є надзвичайно високою. Відбувається застосування буквально всіх можливих форм і засобів інформаційно-психологічного та інформаційно-технологічного впливу. А таких форм на сьогодні розроблено достатньо багато. Українські дослідники В. А. Ліпкан, Ю. Є. Максименко, В. М. Желіховський за інтенсивністю, масштабами та засобами, які використовуються, виділяють: “інформаційну експансію – діяльність для досягнення національних інтересів методом безконфліктного проникнення в інформаційну сферу; інформаційну агресію – незаконні дії однієї зі сторін в інформаційній сфері, спрямовані на нанесення супротивнику конкретного відчутного збитку в окремих областях його діяльності шляхом обмеженого і локального по своїх масштабах застосування сили; інформаційну війну – найвищий ступінь інформаційного протистояння, спрямований на розв'язання суспільно-політичних, ідеологічних, а також національних, територіальних та інших конфліктів між державами, народами, націями, класами й соціальними групами шляхом широкомасштабної реалізації засобів і методів інформаційного насильства (інформаційної зброї)” [10, с. 129-130]. Різноманітність форм і методів інформаційного насильства та інформаційної агресії призводить до того, що такий слабкий державний організм, як Україна, не здатен виробляти адекватні механізми інформаційного захисту. Це зумовлює особливу складність вироблення та реалізації ефективною стратегії інформаційної безпеки нашої держави. Фактично, її розробка відбувається в умовах ведення справжньої інформаційної війни, в якій Україна постійно перебуває на лінії інформаційного фронту.

Небезпека зовнішніх і внутрішніх деструктивних інформаційних впливів, таким чином, значно посилюється через глобальний характер сучасного інформаційно-мережевого

суспільства. На державному рівні майже неможливо контролювати весь масив інформаційних потоків, а значить держава має віднаходити шляхи плідного міжнародного співробітництва з метою боротьби з інформаційними маніпулюваннями суспільною свідомістю. “Інформаційне маніпулювання із застосуванням різноманітних технологій інформаційно-психологічного впливу, зокрема, за допомогою ЗМІ, стало масовим явищем у світі. Зокрема, це стосується насамперед механізмів реалізації політичного впливу та досягнення політичних завдань. Політичне маніпулювання інформацією, що реалізується через зарубіжні ЗМІ, зокрема, в Україні, є серйозною загрозою, як головним засадам розбудови демократичного суспільства і зміцненню незалежності України, так і особистій інформаційно-психологічній безпеці громадян” [11, с. 3]. Відбувається значне гальмування демократизаційних реформ через агресивні деструктивні впливи як з боку зовнішнього, так і внутрішнього інформаційного середовища. В той же час, без міцних демократичних інститутів протидіяти таким впливам майже неможливо. Таким чином, Україна сьогодні потрапила в надскладну ситуацію, коли на державу і все суспільство покладено завдання одночасного вибудовування нового демократичного ладу та вироблення ефективної стратегії національної інформаційної безпеки.

А така стратегія є просто необхідною, адже сьогодні вже є очевидним, що наступні десятиліття стануть часом інтенсивних інформаційних протистоянь локального, регіонального і глобального характеру. Інформаційні протистояння прийшли на місце реальним війнам, а їх інтенсивність та загрозливність є не меншими, ніж у справжніх збройних конфліктах. “З огляду на існуючі у світі процеси глобалізації телекомунікаційних мереж, можна припустити, що саме інформаційним видам агресії буде відданий пріоритет у майбутньому. Засобами протидії інформаційній війні є, насамперед, забезпечення державою права громадян на інформацію, проведення чіткої інформаційної політики, вирішення проблем власності в сфері інформації, визначення ролі держави в регулюванні всіх проблем в інформаційній сфері. Держава повинна постійно удосконалювати технічні засоби протидії інформаційній війні. Ці засоби повинні розроблятися власними силами, повинні бути вітчизняні наукові розробки, з тим, щоб виключити можливість технічного контролю за їх функціонуванням” [12, с. 13]. Розпочинатися ж державна програма з протидії інформаційним загрозам повинна з ґрунтовного наукового дослідження основних видів та напрямів збудження інформаційної небезпеки, серед яких, з нашої точки зору, необхідно особливо виділити спеціальні інформаційні операції, інформаційну агресію, інформаційний тероризм, комп’ютерну злочинність, інформаційну війну тощо.

Вибудовуючи національну систему інформаційної безпеки, важливо усвідомлювати, що сучасний інформаційний конфлікт є невід’ємною частиною збройного протистояння в глобальному світі. Початок XXI століття показує, що конфліктогенність міжнародних, міжнаціональних, соціальних відносин значно посилюється, а значним джерелом конфліктної напруги стають інформаційні агресії, диверсії, війни. “Історія збройних конфліктів початку XXI століття яскраво демонструє значення інформаційного та тісно пов’язаного з ним психологічного їх забезпечення до, під час та по завершенні бойових дій. Виникають такі нові поняття, як інформаційне забезпечення тих чи інших дій влади, інформаційні та психологічні війни та як наступний етап їх еволюції – війни мережні. Тому очевидно є необхідність досліджень, розробки та постійного вдосконалення нових концепцій регулювання інформаційно-психологічної складової діяльності державного апарату” [13, с. 3]. При цьому, необхідно враховувати весь спектр можливих видів та напрямів збудження інформаційної небезпеки. Тим більше, що такий спектр постійно розширюється через перманентний розвиток інформаційних технологій, спрямованих на маніпулятивно-агресивний вплив на індивідуальну та суспільну свідомість, а також на пряме

пошкодження інформаційних мереж супротивника.

Одним з найбільш розповсюджених видів інформаційної агресії, що застосовується в глобальному інформаційному просторі, є інформаційні операції. Сьогодні їх можуть проводити як структури, що входять в безпекові інституції певних держав, так і приватні компанії, особливо ті, що володіють власними засобами масової комунікації, в тому числі мережеві. “Термін “інформаційна операція”, який останнім часом застосовується все ширше, відповідає компоненті інформаційних протистоянь, зміст якої спрямовано на реалізацію попередньо спланованих інформаційно-психологічних впливів на ворожу, дружню або нейтральну аудиторію шляхом впливу на установки та поведінку для досягнення заздалегідь визначених цілей” [14, с. 8]. Захищатися від інформаційних операцій доволі складно через їх несподіваність та миттєвість проведення. В цілому, найкращим профілактичним засобом проти інформаційних операцій маніпулятивно-психологічного характеру є освіченість та патріотичність населення, з чим в Україні спостерігаються значні проблеми.

Саме суспільства, в яких відмічається низький рівень освіти та громадянської згуртованості, як показує досвід, найбільш вразливі до проведення інформаційних операцій агресивного характеру. Останні використовуються саме для масового навіювання та масового маніпулювання суспільною свідомістю. “Основна задача інформаційних операцій полягає в маніпулюванні масовою свідомістю з такими цілями, як, наприклад: внесення в суспільну свідомість і свідомість окремих людей визначених ідей і поглядів; дезорієнтація людей та їхня дезінформація; ослаблення визначених переконань людей, основ суспільства; залякування мас” [15, с. 8]. Можливості такого маніпулювання з’являються тоді, коли суспільство позбавлене ключових культурних, громадянських, національних патернів мислення і поведінки. Саме тому Україна, як суспільство перехідне і трансформаційне, виявилось доволі сприятливим об’єктом для проведення інформаційної агресії.

Більше того, якщо суспільство виявляє слабкість та засвідчує ефективність проведення проти нього інформаційних операцій, агресор може перейти до повномасштабних інформаційно-конфліктних дій, навіть до розв’язання справжньої інформаційної війни, яка, в свою чергу, має значний конфліктогенний потенціал переростання в реальне збройне протистояння. “Інформаційна війна – це сукупність методів та способів цілеспрямованого впливу суб’єктів-агресорів в умовах інформаційної відкритості на соціальні відносини (відносини людей між собою, відносини в суспільстві та державі), інформаційні ресурси, інформаційно-аналітичні та інформаційно-технічні системи, системи формування масової свідомості та психіки окремої людини з обов’язковим використанням інформаційної зброї (властивостей інформації, інформаційних ресурсів та новітніх інформаційно-телекомунікаційних технологій) з метою штучного створення факторів гальмування розвитку людини, суспільства та держави, встановлення контролю над інформаційними ресурсами потенційного противника задля отримання переваг у пріоритетних сферах суспільного життя” [16, с. 9]. Інформаційних війн неможливо уникнути в глобалізованому геополітичному просторі, що зумовлює необхідність на державному та міжнародному рівні виробляти дієві заходи та правила нівелювання тих загроз, що несуть жорстокі інформаційні протистояння.

В той же час, виробляючи національну стратегію інформаційної безпеки, кожна держава має передбачати можливих суб’єктів інформаційної агресії, що буде спрямована проти її громадян. Тільки в такому вигляді може розпочинатися ефективно протиставлення національних ресурсів проявам інформаційної агресії інших суб’єктів глобально-інформаційного простору. “Основною метою інформаційної війни є заохочення супротивника до здійснення хибного кроку, досягнення переваги над супротивником та перемога в політичній, військовій, економічній, психологічній та соціальній сферах.

Протидіючі сторони при досягненні своїх цілей використовують різноманітні методи впливу на інформаційну та інтелектуальну сфери. Тут слід відмітити в цілому три завдання інформаційної війни: 1) контролюючи інформаційний простір, ефективно використовувати його і одночасно захищати власні інформаційні функції від ворожих дій (контрінформація); 2) контролюючи інформаційний простір, здійснювати інформаційні атаки на супротивника; 3) повсюдно використовуючи функції військової інформації, посилювати загальну ефективність збройних сил. Психологічні операції, електронна боротьба, дезінформація та дії щодо антипропаганди, заходи по забезпеченню безпеки та супротиву, інформаційні атаки у відкритій формі, фізичний вплив на інформаційні ресурси та інше вважаються складовою частиною інформаційної війни” [17, с. 594]. Такі заходи вимагають значних технологічного та ресурсного забезпечення, у зв’язку з чим суб’єктами інформаційних війн зазвичай виявляються держави-лідери або ж грандіозні транснаціональні корпорації. Об’єктами ж інформаційної агресії можуть бути різні організації, компанії, а в найширшому прояві – держави, нації, міжнародні організації та союзи.

Складність протидії та захисту в умовах інформаційної війни полягає в тому, що сучасний глобальний інформаційний простір характеризується значною відкритістю. У зв’язку з цим, ініціювати інформаційну агресію чи протистояння значно легше, ніж протидіяти їм. “Сучасна інформаційна війна, як правило, ведеться в умовах інформаційної прозорості, тобто за наявності доступу населення до різних джерел інформації. Коли люди мають можливість порівнювати конкуруючі точки зору, метод понятійної індоктринації втрачає свою ефективність. На перший план виходять аргументація, мистецтво переконання і публічної полеміки. Така робота вимагає дуже серйозної теоретичної підготовки, хоча на практиці вона є не завжди ефективною – при різноманітності думок люди починають сумніватися в будь-якій з існуючих версій. Зрештою, виникає ситуація інформаційної відносності, за якої жодна зі сторін не може схилити на свій бік громадську думку. Тому в сучасній інформаційній війні принципове значення набула іміджева або “брендова” індоктринація, сенс якої полягає у впливі на суспільну свідомість еталонними стандартами життя. Дійовими особами іміджевої індоктринації є не політики і політтехнологи, а актори шоу-бізнесу, які за популярністю та частотою появи у ЗМІ випередили багатьох державних діячів. Тож на сучасному етапі майже всі науковці погоджуються з тим, що у ХХІ ст. інформаційно-комунікаційні технології набули таких характеристик, які роблять їх вагомим силою у сфері міжнародних відносин – тому середовищі, в якому відбуваються політичні процеси” [18, с. 60]. Враховуючи такий глобальний характер проблеми інформаційної безпеки, українська держава має таким чином вибудовувати власну інформаційно-безпекову стратегію, щоб якомога ефективніше передбачати та нівелювати негативні впливи інформаційних операцій і війн, адже уникнути їх зовсім сьогодні не вбачається можливим.

Отже, дослідивши переваги та ризики переміщення інформації в рамках контрольованих і неконтрольованих обмінів, що відбуваються в глобальному інформаційному просторі, а також визначивши основні форми та механізми деструктивних інформаційних впливів зовнішнього і внутрішнього характеру, можемо зробити низку взаємопов’язаних висновків про можливості вибудовування національної стратегії інформаційної безпеки на сучасному етапі функціонування та розвитку глобально-інформаційної цивілізації.

Література:

1. Історія інформаційно-психологічного протиборства: підручник / за заг. ред. Є. Д. Скулиша. – К.: Науково-видавничий відділ НА СБ України, 2012. – 212 с.
2. *Отрешко В.* Інформаційна безпека в контексті мовних пріоритетів українського державотворення / В. Отрешко // Гілея: науковий вісник: збірник наукових праць. – К.: Видавництво “Гілея”, 2014. –

Випуск 89 (10). – С. 319-323.

3. *Малик Я.* Забезпечення інформаційної безпеки України у контексті світового досвіду / Я. Малик, О. Береза // Ефективність державного управління: збірник наукових праць Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2012. – Випуск 32. – С. 20-27.
4. *Гіда О. Ф.* Щодо основних засад формування державної інформаційної політики / Олександр Гіда // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). Науково-практичний журнал. – 2013. – № 1 (29). – С. 333-341.
5. *Гурковський В. Д.* Взаємовідносини органів державної влади у сфері забезпечення інформаційної безпеки України: організаційно-правові питання / В. Д. Гурковський // Вісник УАДУ при Президенті України. – 2002. – № 3. – С. 27-32.
6. *Смола Л. Є.* Інформаційно-психологічні детермінанти сучасного політичного процесу (світовий та вітчизняний контексти). Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора політичних наук. Спеціальність: 23.00.01 – теорія та історія політичної науки / Лідія Смола. – Львів, 2011. – 34 с.
7. *Григор'єв В. І.* Інформаційна безпека у державному управлінні / В. І. Григор'єв // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. Науковий журнал. – 2013. – № 4. – С. 53-55.
8. *Морозов О. Л.* Інформаційна безпека в умовах сучасного стану і перспектив розвитку державності / О. Л. Морозов // Віче. – 2007. – Том 1. – № 12. – С. 23-25.
9. *Петров В. В.* Воєнно-інформаційна безпека України за умов посилення загроз інформаційних війн. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата політичних наук. Спеціальність : 21.01.01 – основи національної безпеки держави (політичні науки) / Валентин Петров. – К., 2010. – 24 с.
10. *Ліпкан В. А.* Інформаційна безпека України в умовах євроінтеграції : навчальний посібник / В. А. Ліпкан, Ю. Є. Максименко, В. М. Желіховський. – К. : КНТ, 2006. – 280 с.
11. *Юричко А. В.* Інформаційні маніпуляції у повідомленнях світової періодичної преси в контексті інформаційної безпеки України: стан та шляхи протидії. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук. Спеціальність : 10.01.08 – журналістика / Андрій Юричко. – К., 2007. – 18 с.
12. *Несвіт Г. П.* Інформаційна політика держави як фактор реформування суспільства. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата політичних наук. Спеціальність : 23.00.02 – політичні інститути і процеси / Галина Несвіт. – Одеса, 2001. – 19 с.
13. *Жовтенко Т. Г.* Інформаційне забезпечення політики держави у боротьбі з міжнародним тероризмом: на прикладі США. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата політичних наук. Спеціальність : 21.01.01 – основи національної безпеки держави (політичні науки) / Тарас Жовтенко. – К., 2010. – 22 с.
14. *Горбулін В. П.* Інформаційні операції та безпека суспільства: загрози, протидія, моделювання : монографія / В. П. Горбулін, О. Г. Додонов, Д. В. Ланде. – К. : Інтертехнологія, 2009. – 164 с.
15. *Горбулін В. П.* Інформаційні операції та безпека суспільства: загрози, протидія, моделювання : монографія / В. П. Горбулін, О. Г. Додонов, Д. В. Ланде. – К. : Інтертехнологія, 2009. – 164 с.
16. *Абакумов В. М.* Правове регулювання протидії інформаційним війнам в Україні. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук. Спеціальність : 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право / Віктор Абакумов. – Запоріжжя, 2011. – 22 с.
17. *Мамадьярова Р. А.* Информационная безопасность, ее сущность, структура и обеспечение в конфликтных ситуациях / Рухангиз Алигусейн кизи Мамадьярова // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. – К. : ВІР УАН, 2012. – Випуск 56 (№ 1). – С. 591-594.
18. *Пода Т. А.* Інформаційно-комунікаційні технології в контексті сучасних міжнародних відносин: соціально-філософський аналіз / Т. А. Пода // Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Філософія. Культурологія : збірник наукових праць. – К. : НАУ, 2013. – С. 59-63.

Захаренко К. Информационные влияния как источники обострения информационной опасности.

Информационная безопасность имеет человекомерное измерение. Поэтому важную роль в противостоянии деструктивным внешним и внутренним информационным влияниям играет образование граждан. Ее надлежащий уровень призваны обеспечить государство и гражданское общество. Ведь необразованное население легко подвергается деструктивному влиянию информационных угроз современного глобального мира. К сожалению, Украина, не имея достаточных ресурсов и технологий для адекватного противостояния внешним угрозам. Учитывая это стратегией формирования национальной системы информационной безопасности нашего государства может быть лишь максимальная нивелировка деструктивных влияний со стороны внешних информационных угроз. С этой целью Украине необходимо осуществить демократические реформы, сформировать гражданское общество, обеспечить функционирование правового

государства и рост политической и гражданской культуры населения. В то же время реформаторам надо иметь в виду, что глобальная природа информационного общества предопределяет быструю трансформацию внешних угроз во внутренние, превращая их в постоянные вызовы, которые разворачиваются в пределах национального культурно-информационного и социально-политического пространства. К тому же современные глобальные информационные системы, средства массовой информации, сетевые средства делают границу между внешними и внутренними угрозами почти незаметной.

Ключевые слова: человек, культура, информация, глобализация, информационное влияние, информационная угроза, информационная безопасность.

Zakharenko K. Informative influences as sources of intensifying of informative danger.

Informative safety has the human measuring. Therefore an important role in opposition to destructive external and internal informative influences is played by education of citizens. Her proper level called to provide the state and civil society. An in fact uneducated population easily is under destructive influence of informative threats of the modern global world. Unfortunately, Ukraine, does not have sufficient resources and technologies for adequate opposition to the external threats. Taking into account it strategy of forming of the national system of informative safety of our state can be only the maximal leveling of destructive influences from the side of external informative threats. To that end it is necessary to carry out democratic reforms Ukraine, generate civil society, to provide functioning of the legal state and increase of political and civil culture of population. At the same time it is necessary to bear reformers in a mind, that global nature of informative society predetermines rapid transformation of external threats in internal, converting them into permanent calls which are opened out within the limits of national in a civilized manner-informative and socio-political space. Besides modern global informative systems, mass medias, network facilities do a limit between external and internal threats almost unnoticeable.

Keywords: human, culture, information, globalization, informative influence, informative threat, informative safety.

УДК 141: 572

Ібрагімов М. М.

ФІЛОСОФІЯ СПОРТУ В КОНТЕКСТІ НОВИХ ГУМАНІТАРНО-НАУКОВИХ ПАРАДИГМ

Метою статті є актуалізація філософського знання для успішного розвитку фізкультурно-спортивної діяльності як у соціально-культурному контексті так і в ціннісно-значущих параметрах філософської антропології. Філософія спорту є новим напрямом гуманітарно-наукових парадигм, що дозволяє визначити нові онтологічні засади вітчизняної педагогіки. На розгляд філософської спільноти запропоновано визначення предметного поля “філософії спорту” як трансдисциплінарної галузі знань, що позначає сутність спорту, який в образах фізичної культури інсценує суперечливі процеси тілесного самовдосконалення людини.

Ключові слова: культура, філософія, спорт, антропологія, трансдисциплінарна галузь, соціокультурний феномен, трансформації, криза здоров'я.

Сучасна освітософія в Україні здебільшого оминає фізкультурно-спортивну сферу, оскільки філософія недостатньо включає у власне інструментальне поле її досягнення, а фізкультурно-спортивна галузь знань почасти недооцінює важливості філософського мислення у конструюванні спеціальних концепцій фізичного розвитку людини. В епоху інформаційних технологій фізична культура стоїть на заваді розвитку “антропологічної катастрофи”, пов'язаної із тілесною руйнацією людини. У суспільній свідомості залишаються недолугі уявлення про культурологічну цінність фізичного виховання, а в